

Rian (M.A.D.W.) de Jong, UHD Radboud Universiteit

Thema's

- Proliferatie van openbare ordebevoegdheden
- Welke bevoegdheden kennen we?
- Onderlinge verhouding van bevoegdheden
- Focus: actuele ontwikkelingen & discussiepunten:
 - Te veel bevoegdheden? zo ja, welke?
 - Lacunes?
 - Meer algemene koerswijziging gewenst?

Wat laat ik in eerste instantie rusten?

(maar is wel belangrijk voor ordehandhaving)

- Art. 174 Gem.w (horeca, evenementen)
- APV (uitzondering: gebiedsverboden)
- Reguliere handhaving (o.a bst. boete, bst.dwang)
- Bijzondere wetgeving (o.a. art. 13b Opiumwet (2007); Wet Openbare Manifestaties)
- Wet veiligheidsregio's (2010; brand, crisis)
- Politiewet 2012
- Strafrecht, civiel recht en hulpverlening (Wth)

Waar gaat het wel over? (1)

- APV-regelingen over gebiedsverboden
- Gewone (lichte) bevelen (172 lid 3 Gem.w)
- Zwaardere bevelen (gedragsaanwijzingen)
172a en 172b Gem.w (ouders 12-minners)
(2010)
- Woningenluiting i.v.m. ernstige overlast (174a)
- Preventief fouilleren (151b) en cameratoezicht
(151c)

Waar gaat het wel over? (2)

- Noodverordeningen (art. 176)
- Noodbevelen (art. 175)
- Bestuurlijke ophouding (2000; art. 154a en 176a)

Op stapel staande wijzigingen

- *Art. 172a: concept wetsvoorstel;*
 - Ook voor first offenders
 - Ook als reactie op bijv. civielrechtelijke maatregel
 - Termijn (90 dagen, tenuitvoerleggen 1 jaar)
- *Art. 174b-nieuw: Kst. 33 112*
 - Spoedprocedure preventief fouilleren
- *Art. 151c: Kst. 33 582*
 - Aanpassing cameratoezicht (vast → flexibel)

Onderlinge verhouding

1. Noodbevoegdheden als:
 - in i.g.v. lokale uitzonderlijke situatie reguliere bevoegdheden te kort schieten
2. Bevelsbevoegdheden van de bgm alleen als:
 - reguliere regelgeving (o.a. APV) te kort schiet
 - Zie m.n. HR 11 maart 2008, AB 2008, 163
 - Maar *niet* t.a.v. gedragsaanwijzingen (art. 172a)
3. Overige vuistregels:
 - grondrechten → GW? → specifieke bevoegdheid nodig
 - Vaak afstemming nodig met anderen i.v.m. 'gedeelde' bevoegdheid' (OM, vz. veiligheidregio)

Ontwikkelingen

- Veel relatief jonge bevoegdheden
- Nieuwe bevoegdheden, maar oude bevoegdheden blijven gehandhaafd
- Karakter van bevoegdheden/ordehandhaving verandert

I Achtergrond van deze ontwikkeling

II Kort belangrijkste ontwikkelingen per bevoegdheid doornemen

Aard/doel ordehandhaving verschuift

- » Verweven met strafrecht, hulpverlening en civielrecht
- » Van korte-termijn naar persoonsgerichte, lange termijn maatregelen
- » Van reparatoir → meer punitief
- » Gevolg: dossiervorming!
- » Zie bijv. praktijk van gebiedsverboden en art. 172a Gem.w ; zie ook art. 172b en plannen voor wijziging van art. 172a

Noodzakelijke groei: oorzaken

- Grondwet
- EVRM
- Beleid t.a.v. orde & veiligheid

Hier een grondrecht, daar.....

- Grondwet eist specifieke bevoegdheid:
(betoging, privacy, fysieke integriteit)
→ politie, burgemeester, gemeenteraad
- EVRM eist voorzienbare, proportionele beperkingen, bevoegdheden die voldoende geclausuleerd zijn (bewegingsvrijheid, privacy):
O.a. EHRM Landvreugd (2002) Rb. 's-Hertogenbosch 5 augustus 2010, *AB* 2010/304 (*Eindhoven*); *Colon t. NI* EHRM 15 mei 2012, *Gst.* 2012/84.

een grondrecht...

- EVRM legt inspanningsverplichtingen op:
 - betogingsvrijheid, *Fáber t. Hongarije* EHRM 24 juli 2012, *EHRC* 2012/202
 - optreden overheid bij grootschalige rellen: o.a. EHRM 25 augustus 2009, *EHRC* 2009/118 (*Giulliani & Gaggio t. Italië*); EHRM 15 maart 2012, *EHRC* 2012/128, par. 53-65 m.nt. De Jong (*Austin e.a. t. Verenigd Koninkrijk*).
- EVRM bevat strikte voorwaarden voor vrijheidsbeneming (optreden bij grootschalige rellen) EHRM 1 december 2011, nr. 8080/08, 8577/08, *EHRC* 2012/ 42, m.nt. De Jong (*Schwabe en M.G. t. Duitsland*) en EHRM 7 maart 2013, *EHRC* 2013 (*Ostendorf t. Duitsland*)

Groeien zonder snoeien = woekering

- Nieuwe bevoegdheden soms hard nodig
- Ook hard nodig: bezinning, beperking (wat is openbare-orde?) & aanpassing van bevoegdheden.

Zie: ontwikkelingen, wetgeving en jurisprudentie m.b.t. de afzonderlijke bevoegdheden

Relbestrijding & bestuurlijke ophouding

- Art. 154a en 176a Gem.w: onbruikbaar
- *Crowd control* noodzakelijk, o.a. ter bescherming van burgers (art. 2 en 3 EVRM)
- *Groepsgewijs* vasthouden van personen is strijdig met art. 5 EVRM: jurisprudentie over G8 rellen (*Schwabe, Austin*)
- Vergaande vormen van crowd control en individuele bestuurlijke vrijheidsbeneming bij ordehandhaving mogelijk (*Ostendorf, Austin*)

Woningsluiting (174a)

- Overlast moet volgens staande jp “ernstig” zijn, d.w.z. echt een situatie van zichtbare verloedering
- Drugspanden: 2007: 13b Opiumwet; bescherming volksgezondheid/openbare orde
- 174a en a-sociale bewoners?
- Extreme woonoverlast: openbare orde?
 - M.n. Rb Breda 5 juni 2009, AB 2009/325 en ABRvS 1 december 2010, AB 2011/82 (Tilburg)

Ernstige straatoverlast

- Art. 172b: bevel aan ouders van 12-minners:
openbare orde?
onwenselijk en overbodig?
- Verhouding tussen 172a en APV, zeker na
aanpassing van art. 172a
- Openbare orde of punitieve maatregel gelet op
de termijn? Wat is nog het onderscheid?
- **Procesbelang:** Rb. Almelo 19 december 2012, *AB* 2013/42
(*Enschede*) en ABRvS 15 december 2010, *JB* 2011, 29 (*Nijmegen*).

Als er nog tijd is

- Voetbalvandalisme: terecht koppeling aan civielrecht; groepsverbod weinig zinvol
- Noodverordeningen of een aparte wet voor bezoek hoogwaardigheidsbekleders?
- Praktijk rond 172 lid 3